

PCL ADVIESCOLUMN, 31 mei 2016

Utrecht Topregio... in samenwerking en leefbaarheid

Voer eens het woord “topregio” in als zoekterm in Google. Er verschijnt een schier onuitputtelijke reeks hits, bijna 25.000 stuks. Het moet in Nederland wel een volledig onbruikbaar stukje woeste grond zijn, wil het geen, al dan niet zelfverklaarde, topregio zijn. Noord Brabant bijvoorbeeld, kent alleen al vijf topregio’s, waaronder een heuse Brainport. De Randstad is de schaal van Nederland al overstegen en noemt zich een Europese topregio. En of dat nog niet genoeg is, roepen de samenstellende delen zich zelf én in wisselende samenstelling ook nog eens uit tot afzonderlijke toppers, Noord- en Zuidvleugel bijvoorbeeld.

Maar behalve het zuiden en het westen kennen ook Oost- en Noord-Nederland hun topregio’s. Zwolle bijvoorbeeld noemt zich economische topregio. En natuurlijk gaat er niets boven Groningen. En oh ja, dan zijn er ook nog diverse “valleys”, waaronder de Regio Foodvalley die zich uitstrekt op de grens van Utrecht en Gelderland.

Wat deze gemakkelijke inventarisatie duidelijk maakt is dat de term ‘topregio’ volledig inhoudsloos is. Alles en iedereen is “top”. Dat is natuurlijk prachtig, maar het differentieert niet. Waarop de “topheid” is gebaseerd blijkt bijna nooit. Bovendien wordt steeds een andere schaal voor “regio” gebruikt; een stad, een paar steden bij elkaar, een deel van een provincie, een provincie, een aantal provincies samen.

Jezelf tot ‘topregio’ (laten) benoemen, doet vermoeden dat er sprake is van een soort wedstrijd; dat je als regio beter bent dan andere regio’s. Onze eigen provincie is trots dat zij bovenaan de lijstjes staat van EU Regional Competitiveness Index.

De PCL adviseert de provincie te focussen op samenwerking in plaats van concurrentie en terughoudend te zijn met het begrip topregio. De PCL hecht veel meer waarde aan het nastreven van een goed leefklimaat voor wie in de provincie woont, werkt of recreëert, dan aan het nastreven van een betekenisloze nummer 1 positie op een Europese ranglijst voor concurrentiekracht.

Samenwerking

De kwaliteit van leven en de economische vitaliteit in de provincie zijn gebaat bij intensieve samenwerking met geografisch en thematisch/inhoudelijk nabije gebieden. Die samenwerking kan ertoe leiden dat bedrijven in de provincie meer ingebed raken in productieketens en dat er geprofiteerd kan worden van schaalvoordelen die nu nog ontbreken. Utrecht, met andere woorden, moet omvang gaan “lenen” om tot agglomeratievoordelen te komen. Samenwerking langs de A2-as bijvoorbeeld ligt voor de hand. En zo zouden Wageningen en Ede zich meer met Delft kunnen verbinden. In beide gevallen vormt Utrecht de verbindende schakel. In bredere zin doet de provincie er tegelijkertijd goed aan zich sterk(er) op Europa te oriënteren. Verschillende bronnen geven immers aan dat het Utrechtse bedrijfsleven in Europa nog veel te winnen heeft.

Doorstroming

Eén van de meest aantrekkelijk kanten van de provincie Utrecht, voor zowel bewoners als bedrijven, is de centrale ligging. Maar dat vormt direct ook een serieuze bedreiging. Overvolle wegen en Japanse toestanden in de trein vragen om veel aandacht. Hier dreigt het ontstaan van een “tob-regio”. Doorstroming bevorderen is noodzaak, en voor de langere termijn is het nuttig na te denken over nieuwe ontwikkelingen in de mobiliteit, zoals de zelfrijdende auto’s en e-bikes, en de gevolgen daarvan voor de ruimtelijke structuur. De PCL is enthousiast om het aloude idee van een treinverbinding tussen Utrecht, Breda en Brussel nieuw leven in te blazen.

Leefbaarheid

Voor de leefbaarheid en aantrekkelijkheid van de provincie Utrecht is het belangrijk om na de mogelijke verbreding van de A27 geen snelwegen meer te verbreden, omdat dit ten koste gaat van ruimte en groen. Beter is het om alle (delen van) snelwegen rondom de stad Utrecht op den duur te overkappen. De PCL onderschrijft het idee om de A27 bij Amelisweerd te overkappen. Hierdoor kan niet alleen een betere doorstroming van het verkeer worden gerealiseerd, maar kan ook de overlast

van wegen worden gereduceerd. Bovendien komt zo ook een betere verbinding tot stand met het gebied ten oosten van de stad Utrecht. Daaraan is niet alleen hier, maar ook op andere plaatsen grote behoefte. De PCL adviseert om elke 5 á 10 jaar een (deel van een) snelweg rondom de stad Utrecht te overkappen. Zo wordt de overlast van het autoverkeer geminimaliseerd. Ook ontstaat er zo ruimte voor andere functies: woon- en werklocaties, recreatie- en groengebieden.

De PCL acht het belangrijk dat er nog meer aandacht komt voor nieuwe vormen van overkapping, voor de te gebruiken materialen en nieuw gebruik van de ruimte die kan ontstaan onder of boven de weg. Hier liggen volop kansen voor innovaties.

Nationaal Park

Tot slot, weg met de lege borstklopperij over topregio. Maar wel aandacht voor waar de provincie erkend in excelleert: natuur en landschap. Ongeëvenaard is de Utrechtse Heuvelrug. Die moet zo snel mogelijk de status van Nationaal Park krijgen, net als het Utrechtse veenweidegebied. Deze gebieden kunnen dan mooi ontsloten worden voor de fietsende bewoners van niet alleen de provincie Utrecht, maar ook burens uit andere provincies. Voor de stedeling kan, met de overkapping van de A27, Amelisweerd uitgroeien tot Central Park van Utrecht.

Utrecht gaat zijn eigen gang, door te focussen op eigen kracht en op leefbaarheid in plaats van op concurrentiekracht.